

CHARLOTTE BRONTË

JANE EYRE

*Traducció de Marta Pera Cucurell*



**XX**  
V I E N A  
E D I C I O N S



## CAPÍTOL I



**E**ra impossible sortir a fer una caminada, aquella tarda. Al matí sí que havíem passejat durant una hora entre les mates pelades, però havent dinat —la senyora Reed, si no tenia visites, dinava aviat—, el vent fred d'hivern havia dut uns núvols tan foscos i una pluja tan penetrant que tornar a fer exercici a fora quedava descartat.

Jo m'è vaig alegrar: no m'agradaven les caminades llargues, i menys en tardes fredes; era horrorós tornar a casa en la cruesa del vespre, amb els dits de les mans i dels peus entumits i el cor trist pels renys de la Bessie, la mainadera, i humiliada per la consciència de la meva inferioritat física en comparació amb l'Eliza, en John i la Georgiana Reed.

L'Eliza, en John i la Georgiana estaven apinyats al voltant de la mare, al saló: ella jeia en un sofà a la vora del foc i, amb les seves falugues al voltant —de moment no es barallaven ni ploraven—, se la veia completament feliç. A mi m'havia dispensat de formar part del grup dient que li sabia greu haver-me de mantenir a certa distància; però fins que la Bessie no li digués, i ella no hagués observat personalment, que jo m'esforçava de debò per adquirir un comportament més social i més propi d'una criatura, i unes maneres més atractives i gracioses —més lleugeres, més franques, més naturals, com si diguéssim—, es veia obligada a excloure'm dels privilegis destinats només a la canalla satisfeta i feliç.

—¿Què diu que he fet, la Bessie? —li vaig preguntar.

—Jane, no m'agraden les rondinaires ni que em facin preguntes; a més, és molt lleig que una nena parli amb els grans d'aquesta manera. Ves a seure una estona i, fins que no siguis capaç d'enraonar d'una manera amable, estigues callada.

Al costat del saló hi havia el menjador de l'esmorzar i hi vaig anar. Hi havia una prestatgeria amb llibres; en vaig agafar un, després d'assegurar-me que tenia moltes il·lustracions. Em vaig enfil·lar al seient de l'ampit de la finestra; m'hi vaig asseure amb les cames doblegades, com els turcs; vaig córrer la cortina de llaneta vermella i em vaig sentir doblement arrecerada en aquell retir.

A mà dreta, els plec de cortina escarlata em tapaven la visió; a mà esquerra hi havia els vidres clars que em protegien però no em separaven d'aquell dia llòbrec de novembre. De tant en tant, mentre passava les planes del llibre, observava l'aspecte d'aquella tarda d'hivern. Lluny, es veia una buidor pàl·lida de boira i núvols; a la vora, una escena de gespa molla i mates batudes per la tempesta amb ratxades de pluja contínua que les arrasava violentament, seguides de ràfegues de vent llargues i lamentables.

Vaig tornar al llibre, que era la *Història dels ocells britànics* de Berwick; el text no m'interessava gaire, en general, però hi havia unes quantes pàgines d'introducció que, tot i que era petita, no em vaig poder saltar. Parlaven dels llocs on vivien les aus marines «dels promontoris i les roques solitàries», només habitats per aquests ocells, a la costa de Noruega, esquitxada d'illes des de l'extrem sud, des de Lindenness, al cap Naze, fins al Cap Nord:

*On el mar del Nord bull en remolins*  
*a les illes ermes, melangioses,*  
*a la remota i deserta Thule,*  
*on cau l'ona atlàntica en devessall*  
*sobre les Hèbrides tempestuoses.*

Tampoc no em podia passar per alt l'al·lusió a les costes desolades de Lapònia, Sibèria, Spitsbergen, Nova Zembla, Islàndia, Groenlàndia, amb «la immensa extensió de la zona àrtica, les regions desertes de grans espais monòtons: aquella reserva de neu i glaç on camps de

gel sòlid, l'acumulació de segles d'hiverns, cristal·litzada, cim sobre cim, fins a altures alpines, envolten el pol i concentren els rigors multiplicats del fred inclement». D'aquells reialmes blancs com la mort me'n vaig fer la meua idea, una idea vaga, com tots els conceptes entesos a mitges que suren, confusos, en la imaginació de les criatures, però estranyament impactants. Les paraules d'aquelles pàgines introductòries estaven relacionades amb les il·lustracions contigües i omplien de significat la roca que emergia, sola, enmig d'un mar inflat i escumós; la barca desfeta, encallada en una platja solitària; la lluna freda i espectral que es mirava entre barres de núvols una nau que naufragava.

No sabia dir quin sentiment rondava el cementiri solitari amb les làpides amb inscripcions, el reixat, els dos arbres, l'horitzó baix cenyit per un mur ruïnós i la lluna creixent acabada de sortir que ens deia que era el capvespre.

Els dos vaixells encalmats en un mar letàrgic em semblaven fantasmes marins.

El dimoni que li havia pres el botí al lladre i era darrere seu el vaig passar de pressa: el trobava terrorífic.

I també ho era aquella cosa negra amb banyes asseguda sobre una roca mirant-se des de la distància la gentada del voltant d'una forca.

Cada il·lustració explicava una història, sovint misteriosa per a la meua comprensió encara no desenvolupada i imperfecta, però profundament interessant; tan interessant com els contes que de vegades explicava la Bessie els vespres d'hivern, quan estava de bon humor i portava la post de planxar davant de la llar de foc de l'habitació dels nens i ens deixava seure al seu voltant; mentre allisava els farbalans de randes de la senyora Reed, i li ondulava les vores de l'estrenyacaps, satisfesia la nostra atenció àvida amb fragments d'històries d'amor i d'aventures de velles faules i balades, o —com vaig descobrir més endavant— de les pàgines de *Pamela i Henry, comte de Moreland*.

Amb el Berwick a la falda jo era feliç, si més no, feliç a la meua ma-

nera. L'única cosa que em feia por era una interrupció, i no va trigar a arribar. Es va obrir la porta del menjador.

—Ei! Ànima en Pena! —va cridar en John Reed. Llavors va callar; li va semblar que no hi havia ningú, al menjador.

—¿On coi s'ha ficat? —va continuar—. Lizzy! Georgy! —va cridar les seves germanes—. La Joan no és aquí. Digueu a la mare que ha sortit sota la pluja..., la molt animalota!

«Encara bo que he corregut la cortina», vaig pensar, desitjant ferventment que no em descobrís l'amagatall. Era difícil que en John Reed em trobés, ja que era lent tant de visió com d'idees, però l'Eliza, tan bon punt va treure el nas per la porta, va dir:

—És al seient de la finestra, creu-me, Jack.

I em vaig afanyar a sortir, esporuguida per la idea que en Jack em fes sortir per força.

—¿Què vols? —li vaig preguntar, encongida i pocatraça.

—Digues «¿Què mana, senyoret Reed?» —em va contestar—. Vull que vinguis. —Es va asseure en una butaca i em va indicar amb un gest que m'hi acostés i em quedés dreta davant seu.